

**Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie
na lata 2012-2016**

-Kielce listopad 2011-

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
Rozdział I. Diagnoza problemu	5
I.1.Charakterystyka Problemu Przemocy na poziomie ogólnopolskim.....	5
I.2.Skala przemocy w rodzinie w powiecie kieleckim wg danych z policji, gops, pcpr, sądów i prokuratury, poradni psychologiczno pedagogicznych.....	8
Rozdział II. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie.....	20
Rozdział III. Cele i zadania programu.....	22
Rozdział IV. Harmonogram realizacji programu.....	25
Rozdział V. Monitorowanie, ewaluacja i sprawozdawczość programu	34

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, w którym kształtuje się jego osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości, zrozumieniu i poszanowaniu praw wszystkich jej członków.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem niezwykle traumatycznym i ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych i zaburzeń postrzegania własnej osoby, sprawcy przemocy i innych ludzi. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu¹.

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2016” jest realizacją art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym „do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Celem programu jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy oraz przeciwdziałanie temu zjawisku, a także zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań w zakresie profilaktyki i informowania społeczeństwa, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy prawnej oraz psychologicznej osobom doświadczającym przemocy oraz działań wobec osób stosujących przemoc, poprzez ich edukowanie i korygowanie agresywnych postaw i zachowań sprawców przemocy.

W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

Przedmiotowy program powiązany jest z następującymi dokumentami:

1. Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r.
2. Powszechną Deklaracją Praw Człowieka z 1948 r.,
3. Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r.,
4. Konwencją o Prawach Dziecka,
5. Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej,

¹ Tomaszewska L., *Przemoc wobec kobiet w rodzinie-niezbędnik prokuratora*, Warszawa 2007

6. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016
7. „Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2011-2016”.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9 poz. 59, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami)

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych samorządu powiatowego należy również:

- tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej to:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

Istotną rolę w wykonywaniu powyższych zadań odgrywa współpraca interdyscyplinarna różnych służb instytucji i organizacji pozarządowych. Gdyż daje szansę na zwiększenie efektywności działań i skuteczne rozwiązywanie problemów związanych z przemocą.

Rozdział I. Diagnoza problemu.

Przemocą w rodzinie określane jest *„każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”*.² Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) definiuje przemoc w rodzinie jako *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

I.1.Charakterystyka problemu przemocy na poziomie ogólnopolskim.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we wrześniu 2007 r. zleciło TNS OBOP przeprowadzenie badań dotyczących przemocy w rodzinie. Jego celem było poznanie postaw Polaków wobec problemu przemocy w rodzinie, pośrednich lub bezpośrednich kontaktów z sytuacjami przemocy w rodzinie, okoliczności temu towarzyszących oraz identyfikacja osób doświadczających i stosujących przemoc w rozgraniczeniu na różne formy przemocy.

Opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród badanych wskazują, że Polacy w większości nie zgadzają się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoi stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich. Wciąż pokutuje

² Nowakowska U., *Przemoc kobiet w rodzinie*, Warszawa 2008

w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu. Często jest zrzucanie na osoby krzywdzone odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że osoba stosująca przemoc zaprzestanie tego rodzaju zachowań, gdy nie będzie prowokowana (24%). Tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony. Wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną. Dość niska jest świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna, ponieważ co trzeci Polak (34%) wydzielenie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności.

Ponadto z badań wynika, że problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że dotyczy on średnio około połowy rodzin. Przemoc uważana jest za problem co prawda częsty, ale dotyczący innych i nie zdarzający się w najbliższym otoczeniu. Większe rozpowszechnienie przemocy dostrzegają osoby, których ona bezpośrednio dotyczy–były osobami doznającymi przemocy lub stosującymi przemoc. Jednak również te osoby oceniają, że w najbliższym otoczeniu jest mniej przemocy w rodzinach niż w skali całego kraju. Znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie (64%) Polaków zna w swoim otoczeniu lub w sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy. Wśród znanych sobie rodzin, najczęściej badani dostrzegają występowanie przemocy psychicznej (52% respondentów stwierdziło, że znają takie rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej) oraz fizycznej (44%). Przypadki przemocy ekonomicznej (26%) oraz w szczególności seksualnej (9%) znane są mniejszej liczbie ankietowanych, co wiąże się prawdopodobnie z niską wiedzą na temat tych form przemocy i brakiem umiejętności identyfikowania symptomów świadczących o przemocy ekonomicznej i seksualnej.

Według osób doznających i stosujących przemoc, a także świadków przemocy w rodzinie, występowanie tego zjawiska jest dość powszechne. Z badań wynika, że co trzeci Polak (36%) doświadczył w swoim życiu co najmniej raz przemocy. Osób wielokrotnie krzywdzonych przez członków rodziny jest 11%. Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy jest przemoc psychiczna (31%). Rzadziej badani doświadczali przemocy fizycznej (17%), ekonomicznej (8%) oraz seksualnej (3%). Zazwyczaj respondenci doświadczali

tylko jednej formy przemocy (20%), ale co setny (1%) doznał ze strony członka rodziny zarówno przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej jak i seksualnej.

Osoby stosujące przemoc najczęściej przyznawały się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). Większość z nich przyznaje się do stosowania tylko jednej formy przemocy (13%). Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkuje lub zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli osobą doznającą przemocy, stosującą przemoc lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny). Do bycia osobami krzywdzonymi najczęściej przyznają się kobiety (39%) i mieszkańcy dużych miast (42%). Do doświadczania przemocy co najmniej raz, częściej przyznawały się osoby z wyższym niż podstawowe wykształceniem. Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Badania wskazują również, że osobami doznającymi przemocy są różne grupy społeczne, jak również dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne. Przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często. 14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko. Dzieci najczęściej padały ofiarą przemocy psychicznej (10% badanych deklarowało, że w zamieszkiwanym gospodarstwie domowym ofiarą przemocy emocjonalnej była osoba małoletnia) i fizycznej (7%), rzadziej ekonomicznej (3%) i seksualnej (mniej niż 1%). 5% Polaków mieszka w gospodarstwie domowym, gdzie ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna. Wobec osób starszych stosowana jest przemoc psychiczna (3%), fizyczna (2%) i ekonomiczna (1%). Przemoc ekonomiczna niemal dwa razy częściej dotyka osoby chore, niepełnosprawne i wymagające opieki (13%) niż osoby zdrowe, które w ogóle nie chorują (7%). Osoby chore i niepełnosprawne (16%) oraz uskarżające się na poważniejsze dolegliwości (14%) są także częściej narażone na stanie się ofiarą wielokrotnych przypadków przemocy niż osoby zdrowe (7%).

Spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach. Okazuje się, że 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz osoba stosująca przemoc była w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu. Osoby stosujące przemoc natomiast bardzo niechętnie przyznają się do picia alkoholu przed dopuszczeniem się przemocy wobec członków rodziny (jedyne 15%). Poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki, gdyż korzystała z niej jedynie co piąta rodzina (21%). Uzyskiwana pomoc najczęściej ograniczała się do interwencji policji,

ewentualnie sądu lub kuratora. Bardzo rzadko rodziny dotknięte przemocą korzystały z pomocy terapeutycznej, leczenia odwykowego, itp. Otrzymana pomoc jest jednak na ogół oceniana jako przynajmniej częściowo skuteczna – najbardziej w przypadku przemocy seksualnej (79%), najmniej – przemocy ekonomicznej (67%). Z pomocy różnych instytucji i organizacji najczęściej korzystały rodziny, w których wystąpił problem przemocy fizycznej (20%) i psychicznej (19%), następnie przemocy seksualnej (17%), natomiast najrzadziej – rodziny dotknięte przemocą ekonomiczną (14%). Oznacza to, że spośród rodzin dotkniętych problemem przemocy tylko nieliczne zgłaszały się po pomoc instytucjonalną. Zdecydowana większość pozostawała więc bez pomocy (z żadnej formy pomocy nie korzystało 80% rodzin, w których problem przemocy w rodzinie wystąpił). Zazwyczaj wsparcie, z jakiego korzystają rodziny dotknięte przemocą, ogranicza się do zwrócenia się do policji, stosunkowo częsta jest pomoc kuratora, sądu czy prokuratury – w zależności od rodzaju przemocy korzysta z niej od 4% do 5% rodzin. Bardzo rzadkie jest niestety korzystanie przez respondentów z rodzin dotkniętych przemocą z pomocy terapeutycznej lub psychologicznej w odpowiednich instytucjach i organizacjach. Taka forma wsparcia dotyczy od 2% do 5% rodzin, w których występuje przemoc. Tylko ok. 3% poszkodowanych korzystało z pomocy pracownika socjalnego, ośrodka pomocy rodzinie itp.³

Z przedstawionych danych wynika, że przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym, bardzo trudnym do zbadania i jednoznacznego określenia skali i rozmiaru występowania. Pomimo wielu kampanii oddziałujących na świadomość społeczeństwa, debat i dyskusji poświęconych zjawisku przemocy, przemoc domowa nadal często traktowana jest jak sprawa krępująca, skrywana w czterech ścianach domu.

I.2. Skala przemocy w rodzinie w powiecie kieleckim wg danych z policji, gops, pcpr, sądów i prokuratury, poradni psychologiczno pedagogicznych.

Powiat kielecki położony jest w południowo-centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 2.245 km. Siedzibą władz powiatu jest miasto Kielce, które nie jest częścią powiatu, lecz stanowi osobny powiat. W skład powiatu kieleckiego wchodzi dziewiętnaście gmin w tym: **cztery gminy miejsko-wiejskie** (Bodzentyń, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce) **i piętnaście wiejskich** (Bieliny, Górno, Łągów, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszów, Pierzchnica, Raków, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk).

³ www.mpips.gov.pl

Powiat Kielecki zamieszkuje 201.643 osoby. Zaludnienie na terenie Powiatu Kieleckiego na przestrzeni ostatnich ośmiu lat systematycznie wzrastało tak, że na koniec roku 2009 wyniosło 201.643 osób, czyli o 6.114 osób więcej w stosunku do stanu na dzień 31.12.2002r., co stanowi wzrost o 3,1 %. Na wzrost liczby mieszkańców powiatu mają wpływ głównie migracje ludności z miasta do sąsiadujących z Kielcami gmin oraz dodatni przyrost naturalny. Skala, formy i rodzaje przemocy w powiecie kieleckim, jak również zakres stereotypowych opinii o zjawisku nie różnią się od zaprezentowanych w dokumencie TNS OBOP z roku 2007.

Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano analizy danych dotyczących zjawiska przemocy na terenie powiatu kieleckiego uwzględniając dane z różnych instytucji m.in. gops, policji, sądów, prokuratury itd.

Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kieleckiego.

Dane dotyczące przemocy w rodzinie zgromadzono także w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2011-2016”. Z informacji przedstawionych w dokumencie wynika, że na terenie powiatu kieleckiego przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie zajmują się głównie ośrodki pomocy społecznej oraz Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działające przy ośrodkach pomocy społecznej (ops). W ramach udzielanej pomocy w roku 2008 działało 8 punktów konsultacyjnych, natomiast w 2009 roku pięć punktów konsultacyjnych w gminach: Bodzentyn, Górno, Masłów, Mniów, Morawica, które udzielały bezpłatnych porad również dla osób uwikłanych w przemoc domową. Z kolei w roku 2010 na terenie powiatu kieleckiego funkcjonowały 4 punkty konsultacyjne dla osób doznających przemocy w rodzinie (w gminach Masłów, Mniów, Morawica, Strawczyn), a tym samym należy zauważyć, iż liczba instytucji pomagających takim osobom maleje. Większość gmin powiatu nie posiada tego rodzaju możliwości wsparcia potencjalnych klientów, a tym samym większość mieszkańców nie korzysta z fachowej pomocy i wskazówek co do dalszego postępowania w indywidualnych sprawach. Niektóre z tych osób trafiają do innych placówek bądź do PCPR w Kielcach, gdzie uzyskują niezbędne informacje lub są kierowani do innych instytucji w przypadku konieczności zastosowania długoterminowej terapii.

Z kolei pomoc w formie interwencji kryzysowej udzielana jest głównie ze strony ośrodków pomocy społecznej w gminach, w których nie funkcjonują punkty konsultacyjne.

W tej kwestii zauważalny jest wyraźny wzrost odnotowanych przypadków udzielonej pomocy przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej. W roku 2008 z pomocy skorzystało 161 osób w 139 rodzinach, głównie w gminach Masłów (110 rodzin), Morawica (21), Piekoszów (22), a w roku następnym nastąpił wzrost o ok. 80% przypadków wymagających interwencji pracowników ośrodka pomocy społecznej. W roku 2010 z pomocy pracowników ośrodków pomocy społecznej skorzystało łącznie 136 osób w 113 rodzinach, a tym samym nastąpił spadek odnotowanych zgłoszeń dotyczących stosowanej przemocy. Biorąc pod uwagę powód udzielonej pomocy w zdecydowanej większości interwencja dokonywana była w związku z przemocą w stosunku do małoletnich dzieci (16 interwencji w roku 2008, 66 interwencji w roku 2009 oraz 23 interwencje w roku 2010), współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych (112 osób w 2008 roku, 50 osób w roku 2009, 84 osoby w 2010 r.), osób niepełnosprawnych oraz osób powyżej 60 roku życia (ok. 5 przypadków rocznie).

Specyfika sytuacji sprawia, że sprawcy przemocy w niewielkim stopniu zostają objęci działaniami ze strony instytucji, które nie posiadają narzędzi i możliwości interwencji w pożądanym zakresie. W roku 2008 działaniami interwencyjnymi ogółem objętych zostało 49 osób, w tym tylko 1 osoba stosująca przemoc została odizolowana od swoich ofiar. W roku 2009 działaniami interwencyjnymi objęto 17 osób, w tym 3 osoby stosujące przemoc zostały odizolowane od dotychczasowego środowiska rodzinnego. W kolejnym roku nastąpił wzrost zanotowanych przez ośrodki pomocy społecznej działań interwencyjnych do 41 (najwięcej na terenie gminy Masłów – 41 i Morawica – 14), ale tylko wobec 1 osoby stosującej przemoc zastosowano środek zapobiegawczy w postaci izolacji od członków rodziny. Wobec żadnej z osób stosujących przemoc nie zastosowano eksmisji z lokalu mieszkalnego lub prac społecznie użytecznych ani też żadna z tych osób nie uczestniczyła w programach korekcyjno-edukacyjnych.

W roku 2010 działaniami terapeutycznymi objętych zostało 87 osób, natomiast programami terapeutycznymi 32 osoby. Ponadto w roku 2010 pracownicy ośrodków pomocy społecznej wypełnili 42 Niebieskie Karty (najwięcej w gminach Daleszyce, Bodzentyn i Mniów), z których 10 zostało przekazanych instytucjom działającym na rzecz pokrzywdzonych. W porównaniu z latami ubiegłymi tj. rokiem 2008 - na 58 wypełnionych Kart i 4 zgłoszenia przekazane do realizacji oraz rokiem 2009, gdzie odpowiednio wypełniono 65 Niebieskich Kart a 19 przekazano do instytucji działających

na rzecz pokrzywdzonych, należy stwierdzić, że w roku 2010 liczba założonych spraw zdecydowanie zmalała.⁴

Zachodzi przypuszczenie, że ośrodki pomocy społecznej prawdopodobnie nie wykazują wszystkich przypadków interwencji kryzysowej udzielonej mieszkańcom gminy, w tym również za pośrednictwem PCPR w Kielcach.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2010r. Nr 125, poz. 842) wprowadziła z dniem 1 sierpnia 2010r. zmiany do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, które doprecyzowują zadania gminy i ośrodków pomocy społecznej. Obowiązkiem gminy jest m.in. utworzenie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, których zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie tworzenia programów i zespołów interdyscyplinarnych przez gminy.

Tabela 1. Zestawienie dotyczące funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gmin powiatu kieleckiego według stanu na dzień 31.10.2011r.

Lp.	Gmina	Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Udział przedstawicieli PCPR w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych.
1	Bieliny	Tak	Tak	Tak
2	Bodzentyn	Tak	W trakcie opracowania	Nie
3	Chęciny	Tak	Tak	Tak
4	Chmielnik	Tak	W trakcie opracowania	Nie
5	Daleszyce	Tak	Tak	Tak, w przypadkach wymagających dodatkowego wsparcia
6	Górno	Tak	Tak	Tak
7	Łagów	Tak	Tak	Tak
8	Łopuszno	Tak	W trakcie opracowania	Tak
9	Maslów	Tak	Tak	Tak
10	Miedziana Góra	Tak	Tak	Tak
11	Morawica	Tak	Tak	Tak
12	Mniów	Tak	Tak	Tak
13	Nowa Słupia	Tak	Tak	Tak
14	Piekoszów	Tak	Tak	Nie

⁴ Dane opracowane na podstawie sprawozdań ośrodków pomocy społecznej dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

15	Pierzchnica	Tak	W trakcie opracowania	Tak
16	Raków	Tak	Tak	Tak
17	Sitkówka-Nowiny	Tak	Tak	Nie
18	Strawczyn	Tak	W trakcie opracowania	Tak
19	Zagnańsk	Tak	W trakcie opracowania	Tak

Z danych uzyskanych z OPS z terenu powiatu kieleckiego wynika, że według stanu na dzień 31.10.2011r. wszystkie gminy posiadają lokalne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W sześciu gminach (Bodzentyn, Chmielnik, Łopuszno, Pierzchnica, Strawczyn i Zagnańsk) brak jest opracowanych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Większość gmin w przypadku powołania zespołów interdyscyplinarnych zadeklarowała chęć udziału przedstawiciela PCPR w Kielcach w posiedzeniach. Nie są zainteresowane uczestnictwem pracownika PCPR w zespołach gminy: Bodzentyn, Chmielnik, Piekoszów i Sitkówka-Nowiny. Warto zauważyć, że w gminach tych odnotowuje się częste przypadki przemocy w rodzinie zgłaszane przez klientów do PCPR w Kielcach.

Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie otrzymuje w ciągu roku kilka informacji od osób anonimowych lub osób z najbliższego otoczenia z prośbą o wgląd w sytuację rodzin z terenu powiatu kieleckiego. Po otrzymaniu takiej wiadomości każda z nich jest weryfikowana i konsultowana z ośrodkiem pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny. W przypadku braku możliwości udzielenia pomocy we własnym zakresie, PCPR deklaruje współpracę przy rozwiązywaniu problemów rodziny.

Od roku 2006 Powiat Kielecki zleca prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej „Caritas” Diecezji Kieleckiej. Zadanie to wykonuje placówka „Caritas” –Centrum Interwencji Kryzysowej. Działalność CIK obejmuje świadczenie usług socjalnych, psychologicznych i hostelowych dostępnych całą dobę osobom i rodzinom z terenu Powiatu Kieleckiego, którzy znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące udzielonej pomocy dla osób z terenu powiatu kieleckiego w zakresie przemocy w latach 2009-2010.

Tabela 2. Formy pomocy udzielone przez CIK w Kielcach dla mieszkańców powiatu kieleckiego w latach 2009-2010.

Rodzaj udzielonej pomocy		2009	2010
porady telefoniczne	K	17	10
	M	3	5
porady indywidualne	K	195	200
	M	21	26
	D	13	15
schronienie (hostel)	K	19	10
	D	15	17
terapia dla sprawców przemocy terapia dla ofiar przemocy	K	0	0
	M	9	4
	K	31	22
	M	15	17

Z danych przekazanych przez Centrum Interwencji Kryzysowej wynika, że najczęściej zgłaszanym problemem pozostaje przemoc domowa, głównie fizyczna i psychiczna. Osoby zgłaszające się do CIK uzyskują pomoc przede wszystkim w formie porad indywidualnych specjalistów (psychologa, radcy prawnego, lekarza, pracownika socjalnego), w mniejszym zakresie porad telefonicznych i schronienia. Ponadto niewielka grupa sprawców przemocy, do których należeli wyłącznie mężczyźni, uczestniczyła w terapii. Nieco większa grupa ofiar przemocy, w tym kobiety i dzieci również zostały objęte terapią. CIK współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej, policją, sądami, kuratorami, schroniskami i pedagogami szkolnymi w zakresie dotyczącym rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinach.

W 2009 r. z inicjatywy Wojewody Świętokrzyskiego zostało podpisane porozumienie o współpracy, zawarte między instytucjami wyrażającymi gotowość współdziałania na rzecz umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, dotyczące funkcjonowania **Zespołów Interdyscyplinarnych przy Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie**. W związku z powyższym na terenie powiatu kieleckiego we wrześniu 2009r. został powołany **Powiatowy Zespół Interdyscyplinarny**, w skład którego weszli przedstawiciele następujących instytucji: Komendy Miejskiej Policji, Sądu Rejonowego w Kielcach, Kuratorium Oświaty, Izby Lekarskiej, Kurii Kieleckiej oraz przedstawiciele Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Zadaniem Zespołu jest stworzenie wspólnej koalicji w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a przede wszystkim rozwiązywanie,

diagnozowanie, opiniowanie i monitorowanie trudnych problemów społecznych o charakterze ponadlokalnym, których ośrodki pomocy społecznej przy pomocy posiadanych zasobów nie są w stanie rozwiązać na własnym terenie. Posiedzenia Zespołu odbywają się w miarę zgłaszanych przez ośrodki pomocy społecznej potrzeb. W 2009 roku zespół otrzymał jedno zgłoszenie dotyczące przemocy w rodzinie, natomiast w roku 2010 zgłoszeń było 9. Każda sprawa została skonsultowana z ośrodkiem pomocy społecznej.

Ponadto w roku 2009 zanotowano 6 zgłoszeń o potrzebie wglądu w sytuację rodziny (wszystkie sprawy dotyczyły małoletnich dzieci), w tym 4 odnosiły się do gminy Chmielnik oraz po 1 z gmin Piekoszków i Strawczyn. W większości przypadków ośrodki pomocy społecznej po otrzymaniu informacji podjęły działania w kierunku pomocy rodzinom. Jedną ze zgłoszonych osób wymagającą długoterminowej specjalistycznej pomocy została objęta terapią psychologiczną oraz pomocą prawną w PCPR. W roku 2010 do PCPR w Kielcach wpłynęło 8 zgłoszeń dotyczących problemu przemocy w rodzinie.

W większości osoby zgłaszające doznawały przemocy fizycznej, w dalszej kolejności psychicznej jak również ekonomicznej. Osobami stosującymi przemoc byli głównie mężczyźni, a doznającymi przemocy przede wszystkim dzieci oraz kobiety. Sprawcy przemocy głównie nadużywali alkoholu, w kilku przypadkach istotny wpływ na wystąpienie sytuacji kryzysowej miały zaburzenia psychiczne, niezaradność życiowa i brak pracy. Najczęściej sprawy dotyczące przemocy w rodzinie były zgłaszane osobiście przez uczestników sytuacji kryzysowej. Rzadziej takie sytuacje zgłaszała szkoła, rodzina oraz sąsiedzi czy znajomi. Wszystkie sprawy zostały przekazane do ośrodków pomocy społecznej w celu podjęcia stosownych działań i rozeznania sytuacji rodzin dotkniętych przemocą. PCPR monitorował również podjęte przez gminy działania w stosunku do rodzin, w których wystąpiła przemoc. Wszystkie rodziny zostały objęte wsparciem przez ośrodki pomocy społecznej. W przypadku, kiedy przyczyną przemocy był alkohol, osoby stosujące przemoc zostały skierowane do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W jednym przypadku – dziecka doznającej przemocy ze strony ojca - przeprowadzona została terapia przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach. Podjęto również działania wspólnie ze szkołą oraz matką dziecka w celu skonfrontowania sytuacji i przygotowania do rozprawy sądowej.

Większość osób, które zgłosiły taką potrzebę zostały objęte pomocą przez psychologa radcę prawnego i w ramach udzielanego przez PCPR specjalistycznego poradnictwa. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę

wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, również będących ofiarami przemocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych uzyskanych z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych z terenu powiatu kieleckiego.

Mieszkańcy powiatu kieleckiego doznający przemocy mogą również skorzystać z usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych: w Bodzentynie, Piekoszowie i Chmielniku. *Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bodzentynie* w okresie 2009-2010 udzieliła 16 porad osobom doznającym przemocy, w tym uczniom szkoły podstawowej -2 porady, uczniom gimnazjum -2, młodzieży uczącej się i nie pracującej -2, osobom dorosłym -10 porad. Jedna rodzina (matka oraz dwoje dzieci), będąca ofiarami przemocy została objęta terapią długoterminową. Ponadto Poradnia przygotowuje i realizuje szereg działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie: prelekcje dla rodziców i nauczycieli dotyczące przemocy domowej i szkolnej, rozmowy i zajęcia profilaktyczne z uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat związany ze sposobami radzenia sobie z agresją i przemocą. Poradnia współpracuje również z pedagogami szkolnymi w zakresie udzielania informacji osobom doznającym przemocy oraz udziela informacji na temat instytucji niosących pomoc w tym zakresie.

W latach 2009-2010 *Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Piekoszowie* udzieliła 42 porady osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym 2 rodziny skorzystały z długoterminowej terapii.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chmielniku nie udzieliła żadnej pomocy osobom doznającym przemocy, ze względu na brak zgłoszeń.

Z informacji przekazanych z poradni wynika więc, że instytucje te również angażują się w problematykę rozwiązywania problemu przemocy wykorzystując własne zasoby, głównie poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.

Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych Sądów oraz Prokuratur Rejonowych obejmujących zasięgiem teren powiatu kieleckiego.

Analiza spraw dotyczących stosowania przemocy w rodzinie, które są przedmiotem rozpoznania w Sądach Rejonowych jest trudna ze względu na brak danych odnośnie podziału na poszczególne gminy powiatu kieleckiego. Z informacji udzielonych przez Wydziały Karne pięciu Sądów Rejonowych obejmujących zasięgiem teren powiatu kieleckiego wynika, że najwięcej spraw w związku z przemocą w rodzinie rozpatrywanych było w Sądzie

Rejonowym w Kielcach: w latach 2009 – 2010 zgłoszono 235 spraw łącznie z terenu powiatu kieleckiego i Miasta Kielce. Podobnie w Sądzie Rejonowym w Starachowicach, gdzie w roku 2009 osądzono 56 osób, a w roku 2010 - 87 osób z art. 207 § 1,2,3 kodeksu karnego (dane obejmują cały teren działania Sądu). Do Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim w roku 2009 wpłynęło 7 spraw (w tym 5 z terenu gminy Łagów oraz 2 z terenu Nowej Słupi), natomiast Sąd Rejonowy we Włoszczowie rozpatrywał 4 sprawy w roku 2009 z terenu gminy Łopuszno, a w roku 2010 – 8 spraw. Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju w roku 2009 rozpatrywał 4 sprawy odnośnie sprawców przemocy w rodzinie, natomiast w roku 2010 już 17 postępowań.

Większość spraw zgłaszanych do sądów nie zostaje rozpatrzona w danym roku, lecz toczy się dłużej i zostaje zakończona w późniejszym okresie. Ofiarami przemocy w rodzinie są przede wszystkim kobiety i dzieci, natomiast sprawcami mężczyźni. Najczęściej występuje przemoc fizyczna i psychiczna, w mniejszym zakresie seksualna i zaniedbanie ze strony członków rodziny wspólnie zamieszkujących.

Analogicznie kształtuje się sytuacja odnośnie spraw zgłoszonych do *Prokuratur Rejonowych* dotyczących sprawców przemocy w rodzinie. Najwięcej postępowań w latach 2009-2010 prowadzonych było przez Prokuraturę Rejonową Kielce-Wschód – 181 z terenu gmin Bieliny, Daleszyce, Górno, Masłów, Raków, Zagnańsk. Prokuratura Rejonowa Kielce-Zachód obejmująca zasięgiem gminy Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Chęciny, Strawczyn zajmowała się ściganiem przestępstw odnośnie 179 sprawców przemocy zgłoszonych w latach 2009-2010. Nieco mniej postępowań wobec sprawców przemocy w rodzinie zostało zgłoszonych w tym okresie do Prokuratury Rejonowej w Busku-Zdroju – 31 spraw z terenu gmin Chmielnik i Pierzchnica, a następnie do Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie - 25 spraw z terenu gminy Łopuszno. Do Prokuratury Rejonowej w Starachowicach w roku 2009 wpłynęło 14 spraw, a w roku 2010 prowadzono 12 postępowań o czyny z art. 207 §1 kodeksu karnego. Najmniej – 5 spraw dotyczących stosowania przemocy w rodzinie w latach 2009-2010 prowadzono w Prokuraturze Rejonowej w Końskich.

Większość Sądów i Prokuratur nie prowadzi szczegółowych statystyk odnoszących się do ilości ujawnionych przestępstw z terenu poszczególnych gmin, ze względu na złożoność i wielowątkowość spraw karnych, a tym samym trudność w kwalifikacji danej sprawy. Podane dane mają więc charakter orientacyjny.

Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych Komisariatów Policji z terenu powiatu kieleckiego.

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie policja ma do odegrania niezmiernie ważną rolę. Często od skuteczności interwencji zależy czy pomoc przez inne służby będzie efektywna. Doświadczenia osób pomagających ofiarom przemocy w rodzinie pokazują, że przemoc domowa wymaga innego podejścia i bardziej aktywnego udzielania pomocy niż inne formy przemocy, wobec której interweniuje policja. Policjant ma do czynienia z przestępstwem, bądź jego domniemaniem, gdzie ten sam sprawca wielokrotnie, przez długi okres stosuje przemoc wobec tej samej ofiary. Zapewnienie bezpieczeństwa nie polega jedynie na działaniach doraźnych, np. odwiezienie do izby wytrzeźwień sprawcy czy zatrzymanie go do wyjaśnienia. Pierwszym istotnym elementem przeciwdziałania przemocy domowej jest dostrzeżenie problemu, potraktowanie go jako groźnego źródła cierpienia, zagrożenia i dysfunkcji człowieka, rodziny, społeczeństwa.

W Polsce działania Policji kojarzą się głównie z wykrywaniem przestępstw i zatrzymywaniem sprawców. Panuje przekonanie, że Policja niechętnie podejmuje działania wobec sprawców przemocy domowej, jeśli nie stwierdzi wyraźnych i jednoznacznych śladów przemocy lub dokonania innych czynów o znamionach przestępczych. Ustawa o Policji na pierwszym miejscu wśród zadań policji stawia: ochronę życia i zdrowia ludzi oraz mienia, ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, a dopiero potem wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Działania policji to przede wszystkim zapobieganie popełnieniu przestępstw i zapewnienie bezpieczeństwa. Dlatego też policjant dowiedziawszy się, podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych, że w rodzinie występuje bądź może występować przemoc, nawet, gdy w jego ocenie nie ma jeszcze znamion przestępstwa, powinien zrobić wszystko, co leży w jego kompetencji, by zapobiec eskalacji przemocy i pomóc rodzinie uporać się z tym problemem.

Dokonana w 2010r. nowelizacja ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.Nr.180 poz.1493, z póź. zm.) nałożyła na Radę Ministrów wymóg wydania rozporządzenia określającego zasady procedury „**Niebieskie Karty**”. Art. 9d ust.5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie reguluje procedurę „**Niebieskie Karty**”, zgodnie z którą podejmuje się interwencję w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą. Procedura prowadzona jest przez przedstawicieli jednostek organizacji społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Do wszczęcia wystarczy, aby osoba będąca przedstawicielem

któregokolwiek z wymienionych podmiotów wypełniła formularz „Niebieska Karta”. Nie jest konieczna żadna inna czynność. Samo wszczęcie procedury następuje w sytuacjach, w których jedynie zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte żadnymi dowodami, czy okolicznościami, a już samo dalsze prowadzenie procedury wymaga, aby przypuszczenia stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione). Przedstawiciele podmiotów realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informację o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Poza regulacjami dotyczącymi procedury „**Niebieskie Karty**” należy pamiętać, że art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakazuje niezwłoczne powiadomienie Policji lub prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Relatywnie szeroki zakres czynności w ramach procedury został przypisany Policji, która działa w ramach procedury „Niebieskiej Karty” i zobowiązana jest do określonych działań.

Na podstawie danych uzyskanych z Komisariatów Policji działających na terenie powiatu kieleckiego, tj. komisariatach w Bodzentynie, Chęcinach, Chmielniku, Daleszycach, Łagowie i Strawczynie wynika, że liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie w ciągu ostatnich dwóch lat maleje, jednak nadal jest dość wysoka. Należy przy tym zauważyć, że taki stan rzeczy może być spowodowany nie ujawnianiem przypadków przemocy przez osoby doznające przemocy, które prawdopodobnie nie wierzą w możliwość poprawy swojej sytuacji lub też dają przyzwolenie na tego rodzaju zachowania, uważając je za przejściowe lub też nie rozpatrują ich w kategorii przestępstwa. Z danych przedstawionych przez komisariaty policji wynika również, że osobami stosującymi przemoc są głównie mężczyźni, najczęściej pod wpływem alkoholu, a ofiarami kobiety i dzieci. Najczęstsze formy przemocy to przemoc psychiczna, potem fizyczna, a następnie ekonomiczna. Zdecydowana większość przypadków przemocy dokonywana jest pod wpływem alkoholu, a jednym z powodów jest zazdrość współmałżonka. W niektórych przypadkach wystąpiła konieczność udzielenia ofiarom pomocy medycznej, jak również osoby stosujące przemoc pozostający pod wpływem alkoholu zostali przewiezieni do Izby Wyrzeźwień.

Nie wszystkie interwencje związane z przemocą są rejestrowane za pomocą Niebieskiej Karty – w niektórych gminach stanowią one około połowę wszystkich zgłoszeń. Najwięcej Niebieskich Kart w latach 2009-2010 założono na terenie działania Komisariatu w Strawczynie obejmującym gminy Strawczyn, Miedziana Góra, Mniów i Łopuszno,

natomiast najmniej w gminach Bodzentyn, Zagnańsk i Masłów. Najwięcej interwencji policji w latach 2009-2010 z powodu przemocy w rodzinie odnotowano na terenie działania Komisariatu w Strawczynie (237), następnie w Daleszycach -201, a w dalszej kolejności w Chęcinach-194, Chmielniku–191, Bodzentynie – 190, a najmniej w Łagowie -129 interwencji. W stosunku do interwencji najwyższy odsetek założonych Niebieskich Kart zanotowano w Komisariacie w Strawczynie – 86,92%, a najniższy w Bodzentynie - 30,00%.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące interwencji domowych oaz założonych Niebieskich Kart przez komisariaty policji funkcjonujące na terenie powiatu kieleckiego.

Tabela 3. Interwencje domowe policji w związku z przemocą w rodzinie w gminach na terenie powiatu kieleckiego.

Jednostka	Liczba interwencji domowych podejmowanych przez funkcjonariuszy policji.		Liczba interwencji domowych, w których wdrożono procedurę Niebieskiej Karty	
	2009	2010	2009	2010
Komisariat Policji w Bodzentynie	128	62	37	20
Komisariat Policji w Chęcinach	135	59	47	40
Komisariat Policji w Chmielniku	150	9	42	33
Komisariat Policji w Daleszycach	153	48	45	44
Komisariat Policji w Łagowie	89	40	28	41
Komisariat Policji w Strawczynie	177	60	117	89
Razem	832	278	316	267

Przedstawiona powyżej analiza dotycząca występowania zjawiska przemocy w rodzinie wskazuje na potrzebę ukierunkowania działań w zakresie pomocy rodzinom i znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Zachodzące w ostatnich latach w Polsce zmiany ustrojowe i społeczno-gospodarcze wpłynęły w znacznym stopniu również na społeczeństwo powiatu kieleckiego. Zjawiskami negatywnymi szczególnie odczuwalnymi

jest wzrost bezrobocia, który zdecydowanie obniżył stopę życiową znacznej części ludności, w konsekwencji powodując kolejne ujemne zjawiska, m.in. alkoholizm, przemoc, niezaradność życiową, zaniedbania w stosunku do członków rodziny.

Przedstawione powyżej dane odnośnie występowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i przedsięwzięć podejmowanych w celu jej ograniczenia nie odzwierciedlają rzeczywistej skali tego problemu. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska na terenie powiatu kieleckiego, w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie lub szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Stosowanie przemocy bardzo często identyfikuje się z mitem, że przemoc w rodzinach jest sprawą prywatną, w związku z tym nie ma dokładnych danych o jej faktycznych rozmiarach. Faktem jest jednak, że przemoc to nie tylko osobisty problem, lecz przestępstwo ścigane z urzędu. Z danych uzyskanych z instytucji działających na terenie powiatu kieleckiego wynika, że przemoc najczęściej pojawia się w rodzinach o niskich statusie społecznym, tam gdzie nadużywa się alkoholu, chociaż nie jest to wyłącznie problem tylko tych rodzin. Można również stwierdzić, iż jest stosunkowo niski poziom świadomości społecznej w zakresie przemocy, ponieważ duża grupa osób nie rozpoznaje zachowań przemocowych i akceptuje je jako normę w swoim otoczeniu. Niektóre z osób doznających przemocy lub będących ich świadkami nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat instytucji zajmujących się pomocą lub też często nie wierzą w ich skuteczność.

Rozpowszechnianie zjawiska oraz skutki wynikające z pozostawiania osób doznających przemocy w sytuacji przemocy przez wiele lat, stanowią więc wyzwanie dla samorządów. Powyższa diagnoza występowania zjawiska przemocy na terenie powiatu kieleckiego obliguje do podejmowania nowych przedsięwzięć, współpracy interdyscyplinarnej i opracowania rozwiązań tego problemu.

Rozdział II. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie.

Analiza SWOT jest istotnym narzędziem służącym określeniu atutów i słabych stron oraz szeregu barier i utrudnień w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie powiatu kieleckiego. Ukazuje szanse i możliwości w skutecznym interdyscyplinarnym działaniu, którego celem jest niwelowanie przeszkód i utrudnień w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, przy współpracy różnych służb, instytucji i organizacji.

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak współpracy interdyscyplinarnej i koordynacji podejmowanych działań oraz sprawnego przepływu informacji między lokalnymi służbami i instytucjami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą. 2. Brak uchwalonego Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 3. Brak dostępności do poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej w gminach powiatu kieleckiego. 4. Brak kompleksowych działań ukierunkowanych na zmianę zachowań sprawców przemocy w rodzinie. 5. Brak dokładnej diagnozy dot. zjawiska przemocy w rodzinie. 6. Mała liczba organizacji pozarządowych oraz innych instytucji zajmujących się pracą z ofiarami i świadkami przemocy. 7. Brak kompleksowych działań dla sprawców przemocy. 8. Brak środków finansowych na specjalistyczne szkolenia. 9. Brak teled adresowej bazy danych o miejscach udzielających pomocy dla rodzin. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawa prawna do lepszej działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie nakładająca nowe obowiązki na samorządy gminne i powiatowe. 2. Prowadzenie od 2006r. przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Kielcach na terenie Powiatu Kieleckiego zadania dotyczącego świadczenia usług dla ofiar przemocy w rodzinie (zlecenie zadania). 3. Powstanie Powiatowego Zespołu Interdyscyplinarnego 4. Rozpoczęcie działalności przez gminne zespoły interdyscyplinarne i nawiązanie z nimi współpracy przez PCPR. 5. Podejmowanie natychmiastowych działań w związku ze zgłoszonymi sygnałami dotyczącymi przemocy rodzinie. 6. Ukazywanie przez media problemu dotyczącego przemocy w rodzinie.

<p>10. Brak procedur interwencji dla placówek służby zdrowia i placówek oświatowych w przypadku przemocy.</p>	
ZAGROŻENIA	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak ciągłości finansowania zadań i niskie nakłady finansowe na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 2. Skutki zjawiska są ponoszone przez jego ofiary i świadków latami, nawet po ustaniu przemocy. 3. Rozciągnięte w czasie działania od ujawnienia przemocy do trwałej zmiany w sytuacji ofiary. 4. Brak kompleksowej pomocy ofierze w rozwiązaniu problemu przemocy domowej-pomoc w ograniczonym zakresie. 5. Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. 6. Długo toczące się postępowania dla ofiar przemocy od momentu powzięcia informacji o przemocy do osiągnięcia trwałej zmiany. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powszechne uznanie szkodliwości zjawiska przemocy w rodzinie (uwrażliwienie społeczne na występujące akty przemocy). 2. Podjęcie współpracy przez większość gmin z powiatem kieleckim w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Rosnący wskaźnik zaufania do instytucji udzielającej pomocy osobom pokrzywdzonym. 4. Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, policji, służby zdrowia, placówek oświatowych z zakresu przeciwdziałania i reagowania na zjawisko przemocy. 5. Współpraca samorządów terytorialnych z innymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Rozdział III. Cele i zadania programu

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie kieleckim dała podstawę sformułowania celów programu: głównego oraz operacyjnych. Cel główny realizowany będzie za pomocą celów operacyjnych oraz wyznaczonych zadań. Opracowane cele programu

mają ograniczać skalę zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy. Do realizacji celów operacyjnych oraz zadań programu zaangażowane zostaną różne podmioty, instytucje i organizacje, których zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

CEL GŁÓWNY: Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie kieleckim oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie wiedzy i wrażliwości społecznej na temat przemocy w rodzinie.

Zadania:

- 1) Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie (strona internetowa, wydawnictwa lokalne, powiatowe gazetki, artykuły w prasie).
- 2) Współudział w akcjach - kampaniach społecznych, dotyczących zwalczania zjawiska przemocy.
- 3) Prowadzenie akcji informacyjnych na terenie powiatu kieleckiego we współpracy z gminami.
- 4) Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie – zbieranie informacji na powyższy temat od instytucji, a także od mieszkańców.

2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań dotyczących przeciwdziałania przemocy.

Zadania:

- 1) Koordynacja działań pomiędzy powiatem a gminą w zakresie przemocy oraz pomiędzy instytucjami działającymi na tym terenie np. policją, gops, szkołą, kościołem, zoz, stowarzyszeniami, poprzez działalność interdyscyplinarną–zespoły.
- 2) Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców przy współpracy z instytucjami gminnymi.
- 3) Rozpowszechnianie ulotek i informacji na temat zjawiska przemocy, w tym umieszczenie informacji nt. lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy na stronie internetowej.
- 4) Zebranie i aktualizacja informacji teleadresowych o podmiotach realizujących zadania dla ofiar i sprawców przemocy domowej.

3. Poszerzanie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zadania:

- 1) Szkolenie osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w szczególności członków zespołów interdyscyplinarnych.
- 2) Wdrażanie standardów i procedur postępowania wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc opracowanych przez odpowiednie służby.
- 3) Prowadzenie superwizji dla realizatorów zadań tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, w tym również dla sprawców przemocy.

Zadania:

- 1) Udzielanie pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, socjalnej) osobom doznającym przemocy w ich środowisku zamieszkania.
- 2) Udzielanie pomocy specjalistycznej oraz umożliwienie pobytu w hostelu dla ofiar przemocy w instytucjach interwencji kryzysowej – zlecenie zadania.
- 3) Przygotowanie i realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc – zlecenie zadania.
- 4) Realizowanie programów interwencji i wsparcia dla ofiar przemocy domowej szczególnie dla osób starszych i dzieci krzywdzonych.

5. Dostosowanie zasobów instytucjonalnych, ludzkich, funkcjonujących na terenie powiatu kieleckiego do potrzeb systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania:

- 1) Przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz oceny istniejących zasobów rzeczowych i ludzkich w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Standaryzacja i podnoszenie jakości działań podejmowanych przez podmioty realizujące zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rozdział IV. Harmonogram realizacji programu.

HARMONOGRAM REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2012-2016.

CEL OGÓLNY: Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie kieleckim oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

LP.	CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	REALIZACJA	WSKAŹNIK	REALIZATORZY/ PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINASOWANIA	TERMIN REALIZACJI
1.	Podniesienie wiedzy i wrażliwości społecznej na temat przemocy w rodzinie.	Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie (strona internetowa, wydawnictwa lokalne, powiatowe gazetki, artykuły w prasie). Prowadzenie działalności informacyjnej nt: procedury „Niebieskie Karty”.	- Popularyzacja założeń tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach realizacji Programu; - konferencje, debaty społeczne; - artykuły w prasie, informacje w lokalnych mediach oraz na stronach internetowych Starostwa Powiatowego i PCPR	- Liczba i rodzaj mediów zaangażowanych w realizację zadania; - Liczba artykułów, audycji, informacji; - Liczba konferencji i debat społecznych; - Liczba uczestników debat i konferencji.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe w Kielcach, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego	Środki własne, fundusze unijne, budżet państwa, organizacje pozarządowe	2012-2016

	<p>Współudział w akcjach - kampaniach społecznych, dotyczących zwalczania zjawiska przemocy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmianę świadomości społecznej; - udział w kampaniach o zasięgu wojewódzkim i ogólnopolskim dotyczących zwalczania zjawiska przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba partnerów współpracujących przy kampaniach społecznych - rodzaj i liczba programów realizowanych w ramach kampanii; - Rodzaj i liczba materiałów informacyjnych upowszechnionych w ramach kampanii. - wyniki badania skuteczności kampanii 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Starostwo Powiatowe w Kielcach, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i samorządu województwa.</p>	<p>środki własne, budżet państwa, organizacje pozarządowe</p>	<p>2012-20156</p>
	<p>Prowadzenie akcji informacyjnych na terenie powiatu kieleckiego we współpracy z gminami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i rozpropagowanie materiałów informacyjnych, ulotek w ośrodkach pomocy społecznej, urzędach gmin, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, placówkach opieki zdrowotnej i placówkach oświatowych oraz innych 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba działań skierowanych do różnych grup odbiorców; - rodzaj i liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych; - rodzaj i liczba miejsc, w których rozpowszechniono materiały 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Starostwo Powiatowe w Kielcach, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego (poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, ośrodki zdrowia.</p>	<p>środki własne, budżet państwa, organizacje pozarządowe, fundusze unijne</p>	<p>2012-2016</p>
	<p>Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie – zbieranie informacji na powyższy temat od instytucji, a także od mieszkańców.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - badanie wiedzy mieszkańców powiatu na temat dostępności oferty 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych badań ; - wyniki badań 	<p>Instytucje badawcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki</p>	<p>Środki własne Budżet państwa</p>	<p>2012-2016</p>

			<p>pomocowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbieranie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w kolejnych latach realizacji programu; - badanie zmian świadomości społecznej przed i na zakończenie Programu 	<p>ewaluacyjnych</p>	<p>pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, ośrodki zdrowia, sądy.</p>		
2.	<p>Zwiększenie dostępności i efektywności działań dotyczących przeciwdziałania przemocy.</p>	<p>Koordinacja działań pomiędzy powiatem a gminą w zakresie przemocy oraz pomiędzy instytucjami działającymi na tym terenie np. policją, gops, szkołą, kościołem, zoz, stowarzyszeniami, poprzez działalność interdyscyplinarną – zespoły, wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udział pracownika PCPR w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych w gminach; - współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, szkołami, ośrodkami zdrowia, policją ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba instytucji współpracujących w ramach działań interdyscyplinarnych ; - liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach pracy zespołów interdyscyplinarnych ; - liczba udzielonych porad i rodzaj zgłaszanych problemów 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, ośrodki zdrowia,</p>	<p>Środki własne, środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego</p>	2012-2016
		<p>Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców przy współpracy z instytucjami gminnymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców; - współpraca przy realizacji programów 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników szkoleń i warsztatów; - liczba zrealizowanych szkoleń i warsztatów 	<p>Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki adopcyjne,</p>	<p>Środki własne, budżet państwa , fundusze unijne</p>	2012-2013

			<p>edukacyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkolenie i wspieranie rodzin zastępczych, szczególnie tych, w których umieszczono dzieci doznające przemocy 		organizacje pozarządowe		
		<p>Rozpowszechnianie ulotek i informacji na temat zjawiska przemocy, w tym umieszczenie informacji nt. lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy na stronie internetowej, prowadzenie działalności informacyjnej nt: procedury „Niebieskie Karty”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie informacji dotyczących zjawiska przemocy oraz podejmowanych działań w ramach Programu 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj opublikowanych informacji i artykułów; 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.</p>	Środki własne	2012-2016
		<p>Zebranie i aktualizacja informacji teled adresowych o podmiotach realizujących zadania dla ofiar i sprawców przemocy domowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie informatora dotyczącego podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy osobom doznającym i stosującym przemoc w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba instytucji zaangażowanych w realizację zadania dotyczącego przeciwdziałania przemocy - liczba wydanych publikacji 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.</p>	Środki własne, fundusze unijne	2013
3.	<p>Poszerzanie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie</p>	<p>Szkolenie osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w szczególności członków zespołów interdyscyplinarnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia dla pracowników ops oraz członków zespołów interdyscyplinarnych - szkolenie pracowników PCPR z zakresu pracy z rodziną w kryzysie; - organizowanie wspólnych spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników szkoleń; - rodzaj i liczba szkoleń; - wyniki ewaluacji szkoleń. 	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, gops.</p>	Środki własne Budżet państwa	2012-2016

			<p>służących poprawie współpracy i wymianie doświadczeń w ramach systemu</p>				
		<p>Wdrażanie standardów i procedur postępowania wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc opracowanych przez odpowiednie służby. Wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”.</p>	<p>- współudział pracownika PCPR w posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu ds. Opracowania Procedur Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - współpraca z Wojewódzkim koordynatorem ds. realizacji Krajowego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - monitorowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu; - wyrażanie opinii, sugerowanie zmian w aktach prawnych, opracowanie standardów szkoleniowych dla osób pracujących w ramach zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie; - monitorowanie</p>	<p>- rodzaj i liczba spotkań zorganizowanych w ramach Wojewódzkiego Zespołu; -liczba opracowanych procedur, opinii w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - wyniki badania skuteczności wdrażanych procedur;</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wojewódzki koordynator Realizacji Krajowego Programu. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, członkowie Wojewódzkiego Zespołu ds. Opracowania Procedur Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; gops, organizacje pozarządowe.</p>		<p>2012-2016</p>

			wdrażania przez gminy programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i monitorowanie wdrażania opracowanych procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
		Prowadzenie superwizji dla realizatorów zadań tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- współudział w prowadzonych superwizjach w placówkach pomocy społecznej	- rodzaj i liczba placówek, w których wprowadzono superwizję; -liczba pracowników uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wojewódzki Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, członkowie Wojewódzkiego Zespołu ds. Opracowania Procedur Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gops.		2012-2016
4.	Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, w tym również dla sprawców przemocy.	Udzielanie pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, socjalnej), osobom doznającym przemocy w ich środowisku zamieszkania	- udzielanie poradnictwa specjalistycznego dla osób doznających przemocy, w tym psychologicznego, prawnego,	- liczba osób, którym udzielono wsparcia ; Rodzaj i liczba udzielonych porad specjalistycznych; - liczba podjętych interwencji kryzysowych;	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, policja,	Środki własne, budżet państwa	2012-2016

			pedagogicznego, rodzinnego; - podejmowanie interwencji kryzysowej				
		Udzielanie pomocy specjalistycznej oraz umożliwienie pobytu w hostelu dla ofiar przemocy w instytucjach interwencji kryzysowej – zlecenie zadania	- udzielanie wsparcia i pomocy w formie usług hostelowych dla osób doznających przemocy; - zapewnienie stacjonarnej pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej.	- liczba osób, którym udzielono schronienia z powodu przemocy w rodzinie; - rodzaj i liczba udzielonej pomocy specjalistycznej dla osób doznających przemocy oraz dla osób stosujących przemoc w rodzinie	Powiatowe centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe.	Środki własne, budżet państwa	2012-2016
		Przygotowanie i realizacja oddziaływań korekcyjno-educacyjnych wobec osób stosujących przemoc – zlecenie zadania.	- realizacja programów korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc; - prowadzenie pomocy psychologicznej indywidualnej i grupowej; - prowadzenie konsultacji wychowawczych dla rodziców	- rodzaj i liczba placówek realizujących programy korekcyjno-educacyjne dla osób stosujących przemoc; - rodzaj i liczba udzielonych porad i pomocy specjalistycznej - liczba osób objętych realizacją programów	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Środki własne, budżet państwa	2012-2016
		Realizowanie programów interwencji i wsparcia dla ofiar przemocy domowej w tym: osób starszych oraz dzieci	- działania informacyjno-educacyjne; - prowadzenie	- liczba uczestników i rodzaj przeprowadzonych szkoleń;	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy	Środki własne, budżet państwa	2012-2016

		krzywdzonych.	<p>poradnictwa i wsparcia psychologicznego dla osób doznających przemocy;</p> <p>- szkolenia dla osób pracujących z osobami starszymi oraz dla rodzin zastępczych, w których przebywają dzieci doznające przemocy w rodzinach biologicznych;</p> <p>- podejmowanie działań interwencyjnych.</p>	<p>- liczba osób, którym udzielono wsparcia;</p> <p>- liczba i rodzaj placówek udzielających wsparcia</p>	Rodzinie, jednostki samorządu terytorialnego		
5.	Dostosowanie zasobów instytucjonalnych, ludzkich, funkcjonujących na terenie powiatu kieleckiego do potrzeb systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz oceny istniejących zasobów rzeczowych i ludzkich w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przygotowania do uruchomienia specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofira przemocy domowej	<p>- utworzenie i bieżąca aktualizacja danych o zasobach instytucjonalnych powiatu kieleckiego w zakresie przeciwdziałania przemocy</p> <p>- gromadzenie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie pozyskiwanych od instytucji zaangażowanych w zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>- liczba instytucji zaangażowanych w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>-liczba instytucji nowoutworzonych bądź tych, którym zlecono zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p>	Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki samorządu terytorialnego		2012-2016

		Standaryzacja działań i podnoszenie jakości podejmowanych przez podmioty realizujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- opracowanie i wdrażanie jednolitych procedur postępowania standardów	- liczba instytucji , które wdrożyły standardy i procedury postępowania	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, Wojewódzki Koordynator realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.		2012-2016
--	--	---	--	---	--	--	-----------

Finansowanie wyżej wymienionych zadań określonych w harmonogramie realizacji przedmiotowego programu odbywać się będzie zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ze środków własnych powiatu na zadania własne oraz ze środków finansowych pozyskiwanych od administracji rządowej w formie dotacji na zadania zlecone jak również z programów osłonowych zleczanych przez administrację rządową w ramach środków z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na każdy rok budżetowy będzie przygotowywany harmonogram realizacji zadań z planowaną wysokością środków finansowych.

Rozdział V. Monitorowanie, ewaluacja i sprawozdawczość programu.

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych realizację przez PCPR w Kielcach.

Na każdy rok budżetowy PCPR w Kielcach opracuje harmonogram rzeczowo– finansowy zadań uwzględniający kierunki działań zawarte w przedmiotowym programie, koszt, finansowanie, osobę odpowiedzialną.

Harmonogram finansowo-rzeczowy Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok.....				
Lp.	Zadanie	Koszt	Źródło finansowania	Osoba odpowiedzialna

Dyrektor PCPR w Kielcach będzie co rok przedkładał sprawozdanie Radzie Powiatu łącznie ze sprawozdaniem z działalności PCPR w Kielcach.

Sporządziła: